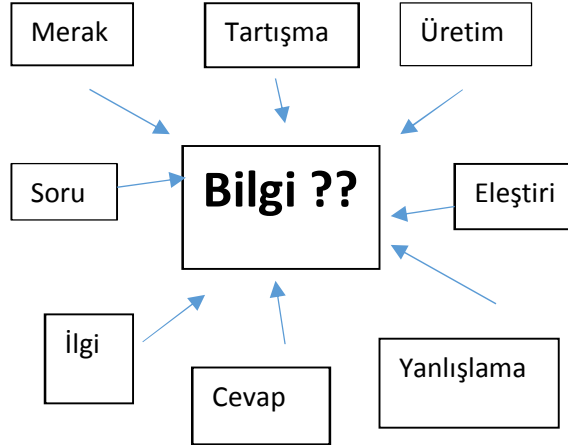

I.BİLGİ KAYNAKLARI (INFORMATION SOURCES)

Dersin amacı: Gereksinim duyulan bilgiye/bilgi parçalarına hangi bilgi kaynaklarından faydalanılarak erişilebileceğini kavratmaktır.

Bilgi kaynağı (information source): Kullanıcıların istek ve gereksinimlerine uygun bir biçimde basılı ve elektronik olarak hazırlanan kitap, süreli yayın görsel-işitsel materyal, harita, patent, standart, para, pul, küre, nota, arşiv malzemesi gibi kaynakların tümü.

Bilgi Kaynaklarının Sınıflandırılması

Bilgi kaynakları yukarıdaki tanımda da belirtildiği gibi oldukça geniş bir içeriğe ve yayın türlerini içermektedir. Bilgi kaynakları;

- a) Kullanılış/başvuru önceliği ve yönlendirme yapma özelliği (birincil ve ikincil kaynaklar),
- b) kaydedildikleri ortam (medium), (kitapdışı materyaller)
- c) kaydediliş yöntemi (manyetik, elektronik, dijital vb.),
- d) çıkış sıklığı (süreli, süreğen yayın[lar]),
- e) açılmasında, kullanılmasında, gösteriminde, uygulamasında kullanılan yardımcı araçlar (media),
- f) basılış şekli/tekniki (basılı ve/veya elektronik),
- g) basım, yayım, dağıtım sorumluluğu (özel yayın - devlet yayını),
- h) üretim biçimi (yazma eser),

i) basım sayısı - az bulunurluk (nadir eser) özelliklerine göre sınıflandırılabilirler.

1. Başvuru Önceliği / Yönlendirme Görevine Göre:

Birincil Kaynaklar: Genel Danışma Kaynakları'nın yönlendirme yaptığı kaynakların genel sınıflamasıdır.

A. Kitaplar (Books)

A.I Monografılar (Monographs) (edebiyat, bilimsel, çeviri eserler, seriler)

A.II Bildiri / Kongre / Konferans / Sempozyum kitapları (Proceedings)

A.III Anı / Hatıra / Armağan / Tüm eserler kitapları (Festschrits)

A.IV Yazma Kitaplar (Manuscripts)

B. Süreli Yayınlar (Serials)

B.I Gazeteler (Gazette / Newspaper)

B.II Dergiler (Journals / Magazines)

C. Kitapdışı Materyaller (Non-Book Materials)

C.I Filmografik / Manyetik Materyal (Filmler [mikrofilm-mikrofiş], dia, slayt) (films, dia, slides)

C.II Fotoğrafik Materyal (Fotoğraflar - Photos)

C.III Kartografik Materyal (Harita, kroki, hava fotoğrafı, plan, teknik çizimler, küre, [atlas]) (maps, sketches, aerial photos, schemes, blue prints, globe, [atlases])

C.IV Nüvizmatik Materyal / Değerli Kâğıtlar (para, senet, tapu, diploma, bono) (currency - banknote, voucher, deed, diploma/degree, bond)

C.V Filatelik Materyal (pul, ilk gün zarfı, kartpostal, mühür) (stamp, first day cover, envelope, seal)

C.VI 3 Boyutlu Cisimler (diaroma, realia, memorabilia, model, maket, oyuncak vb.)

C.VII Efemeralar (geçici süreli belge; bilet, afiş, broşür vb.)

D. Diğer Kaynaklar (Arşiv malzemesi, mezar taşları, kitabeler vb.)

(Yukarıdaki **b.**, **c.**, **d.** ve **e.** şıkları bu bölümde yer almaktadır.)

İkincil Kaynaklar: Genel olarak “danışma / referans kaynakları” olarak da adlandırılmaktadır. Bu kaynakların görevi hangi bilginin hangi ikincil kaynaklardan nasıl bulunabileceğine yol göstermek ve kısmen yönlendirme yapmaktır. Bu kaynakların büyük bölümü ikincil kaynakların fiziki yapısına sahip olmalarına rağmen üstlendikleri görev ikincil kaynaklardan farklıdır. Bu kapsama giren kaynaklar Danışma Kaynakları konusu altında ayrıntılı biçimde örnekleriyle incelenecektir.

Media: Genellikle kağıt olmayan ortamlara baskı tekniği dışındaki yöntemlerle kaydedilen materyali ve bu materyali çalıştıran yardımcı araçları tanımlamaktadır. (Görüntü ve ses kayıtları, slayt, dia, cd, dvd, flash bellek, BlueRay vb.)

Medium: Bilginin kaydedildiği her türlü fiziksel ortam, bilgi kayıt ortamı.

2. Basılış Şekli / Tekniğine Göre: Bilgi kaynaklarının basılış (tab') şekli ve/veya tekniklerine göre yapılan sınıflamadır.

Basılı (Printed): Matbaacılık yöntemlerine göre bilgi kaynaklarının genellikle kağıt ortamında hazırlanması (litografya - taş baskı, offset, tipo vb.)

Elektronik (Digital - electronic [e]): Bilgi kaynaklarının tamamen sayısal ortamda hazırlanarak kullanıma sunulması.

Bu her iki tür içerisinde yer alan bilgi kaynakları yukarıda yer alan A, B ve C maddelerindeki yayın/bilgi kaynağı türlerini içerebilir.

3. Basım, Yayım, Dağıtım Sorumluluğuna Göre

Özel Yayınlar (Special / Private Publications): Tüm basım, yayım ve dağıtım işlemlerinin özel teşebbüsler, şirketler, vakıflar, dernekler, üniversitelerin yaptığı bilgi kaynaklarını kapsar.

Devlet (Kamu) Yayınları (Government Publications): Tüm basım, yayım ve dağıtım işlemlerinin kamu kurum ve kuruluşlarınca yapıldığı yayınları kapsar.

Bu her iki tür içerisinde yer alan bilgi kaynakları yukarıda yer alan A, B ve C maddelerindeki yayın/bilgi kaynağı türlerini içerebilir.

4. Yazma Eser (Manuscripts): Yazma eserler, matbaanın bulunup yaygınlaşmasından önce çeşitli konularda, çok zahmetli çalışmalar sonucu elle yazılmış, çoğaltılmış, süslenmiş (bezenmiş), içeriksel ve/veya sanatsal yönleriyle bilim, sanat, kültür dünyasında önem taşıyan birçoğu nadir olan eserlerdir. Bir yazma eserin nadir eser kapsamında değerlendirilebilmesi için o eserin bilinen orijinal nüsha sayısının tek ya da çok az ve yitirildiğinde tekrar oluşturulmasının çok zor ya da imkânsız olması, bunun yanı sıra bilim, edebiyat, kültür ve sanat dünyası için otantik bir değer taşıması gerekmektedir.

(Yukarıdaki **h** ve **i** şıkları bu bölümde yer almaktadır)